

Magnus Andersson (<https://www.musikkritikk.no/AutAndersson-hor/Orakelet/>)

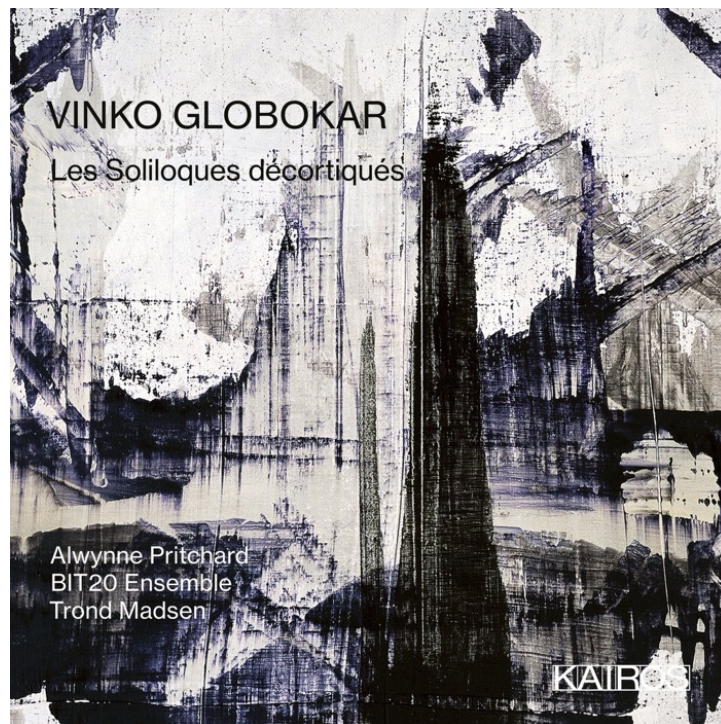
Skrogens solokvier

8. Mai, 2020 (<https://www.musikkritikk.no/2020/2020-05/08/>)

Anmeldelse

(<https://www.musikkritikk.no/Category/Anmeldelse/>), Plate

(<https://www.musikkritikk.no/Category/Anmeldelse/Plate/>)

Vinko Globokar: Les Soliloques décortiqués

BIT20 Ensemble, Vinko Globokar (dir.), Trond Madsen (assisterende dir.), Alwynne Pritchard (perkussiv sang)

Les Soliloques décortiqués (2016)
Soprano Tapaguese Sur Ache de Noë (2015)
(formerly known as Metamorphosis) for
Alwynne Pritchard
Kaleidoskop im Nebel (2012/13)
Kairos, 2020

Liker Del

Gratulerer til BIT20 som nettopp vant en Spellemann for *The Exotica Album*. Nå skal det imidlertid handle om deres seneste album der Vinko Globokar (1934-) står i sentrum. To av verkene er skrevet for Bergensmusikerne, og Globokar selv dirigerer.

I sitt nyhetsbrev sier BIT20:

BIT20 Ensemble måtte klø seg i øynene da de skjønnte at kultkomponisten Vinko Globokar ønsket å spille inn med den bergenske sinfoniettaen. Ikke nok med dette: *Soprano Tapaguese Sur Ache de Noë* er spesielt skrevet for ensemblet og solist Alwynne Pritchard [anm. Pritchard er verkets eneste musiker på verket].

Hvorfor akkurat BIT20 Ensemble? Globokars forhold til ensemblet har eksistert i mange år. Maestroen visste at BIT20 får til musikkens humor, men også det referanserike soniske landskapet og dynamikken. Her finner man forbindelser til storheter som Stravinsky og John Coltrane, til læremesteren René Leibowitz og til miljøet rundt franske IRCAM.

Skrogens solokvier

Fransken er ikke så skarp at jeg skjønner hva tittelen på platens første verk, *Les Soliloques décortiqués* (2016), betyr. Det gjør heller ikke Google translate, som foreslår «Skrogens solokvier». Tekstheftet gir ingen pekepinn, så jeg får

vente på at franskeksperter i omgangskretsen får forklare at «Soliloque betyr jo monolog / enetale, eventuelt å snakke med seg selv» (noe jeg jo egentlig vet fra engelsk). «Décortiqués» er mer av en hodepine:

décortiquer (som verb) betyr å skrelle eller rense som når en fjerner skallet på reker for eksempel, men hva de to skulle bli til sammen er jeg usikker på.

Ekspertens forslag for verktittelens betydning blir «noe med avkledde enetaler eller enetaler uten beskyttelse eller lignende?» Ok, så la oss lytte.

16 solister

Ideen bak verket er at hver av de 16 instrumentalistene får være solist i 90 sekunder. I løpet av den tiden får de lov til å utforske teknikker som er typiske for deres instrument. Samtidig får de andre instrumentalistene i oppgave å utføre samme teknikker på deres eget instrument. Dette er jo nærmest en umulig oppgave, fordi forskjellige instrumenter tross alt har sine egne unike muligheter.

Resultatet blir i alle fall et salig leven av innfall og påhitt, der tonehøyder og melodikk forefaller av underordnet betydning til fordel for en gestisk fortelling. Det høres gøy ut å spille musikken, som om musikerne går på oppdagelsesferd for å finne lyder og former. Kanskje vi kunne se musikkstilen som en parallell til kunstverdenens *objet trouvé*, som om vi har å gjøre med *gestique* eller *technique trouvée*.

Noen ganger kan man lett høre hvilket soloinstrument og/eller hvilken teknikk som står på spill i det minst sagt mangefasetterte ensemblet (i tillegg til strykere og blåsere er der slagverk, cimbalon og synth, og musikerne forventes også å snakke). Andre ganger kommer innfallene over hverandre i langt tettere teksturer.

Tekstheftet forteller ikke om utforskningen av teknikker kommer som tekstlig instruksjon eller om det meste er utskrevet. Jeg antar at verket er ganske styrt, fordi innfallene kommer ofte påfallende distinkt og musikken er full av kontraster og intrikate vendinger. Hvis utgangspunktet er enetaler gir det mening at den musikalske behandlingen av dem er med risiko eller uten beskyttelse. Samtidig er (ene)talerne i høyeste grad påkledde i form av gjensvar på det unike ved hver solists klanglig/tekniske muligheter.

Rampete sopran

Platens andre verk er det korteste, men det er litt av en prestasjon fra Alwynne Pritchard å synge dette soloverket skrevet for «perkussiv sanger».

Også denne verktittelen, *Soprano Tapaguese Sur Ache de Noë* (2015), er en hodepine. Etter et *mon Dieu!* spekulerer franskeksperter:

Tror kanskje det er noen stavefeil her: Ache de Noë er vel ARCHE de Noë, altså Noas ark. Og Tapaguese er vel TAPAGEUSE som betyr en som lager bråk eller skandale eller søker oppmerksomhet. Men igjen; hva de to blir til sammen ...? Kontekst, my dear Watson, kontekst!

Konteksten kommer imidlertid av verket. Globokar skriver om Pritchard i sin verkdagbok:

Sitting on a chair, she shakes a nut shaker with her left hand, a flexatone with her right hand, a wood block pedal with her left foot and ankle bells with her right. At the same time, she sings or imitates "cries" of a lion, a nightingale, a monkey or a dog, all accompanied by a metronome. I had a lot of fun. Go ask if she did too.

Og dette er et fyrverkeri av lyder. Det er en parade med teknikker og lek satt på speed. Mine tanker går til Cathy Berberians *Stripsody*, et verk der partituret er skrevet som en tegneserie. Ikke at Globokar har brukt Berberians notasjonsmåte i sitt partitur, men det er noe med effektene som kan komme fra en stemme som tar tak i deg med omtrent samme herlig uttrykksfulle overdrivelse som i tegneserien.

Det er bare å være stum av beundring for Pritchards virtuose omgang med alt hun brummer, yler, tar i og slår på. Forresten, her i lyttestua blir vi ikke særlig stumme, men etter gjennomlyttingen bjeffer, mjauer og brøler vi til hverandre, omtrent som om vi prøvde å gjenta kjente filmreplikker. Vi hadde det minst sagt like gøy som Globokar.

Kaleidoskop i tåke

Platens siste verk, *Kaleidoskop im Nebel* (2012-13), er det tidligst skrevne verket. Det var en bestilling fra ensemblet.

Det begynner med pusting, kanskje i munnstykker, og raskt kommer strykegnikking som et kontrapunkt. Litt regelmessig støy følger, og deretter strykespill som hentet direkte fra Kulturskolens lavere trinn. Ensemblet snakker også sammen i løpet av verket.

Igjenn har vi å gjøre med et meget innfallsrikt verk, men det har flere avsnitt der musikerne får lov til å bli over tid i enhetlige uttrykk. Vi hører det eksempelvis der de dype strykerne spiller påtrengende toner med crescendo. Dette blir grunnen som noen spiller over med lignende uttrykk. Andre instrumenter kommer med kontrasterende innfall, som likevel passer inn i det overgripende uttrykket. Både syntese og kontrast trekker i samme retning, og det klirrer kanskje som krusninger på et mørkt vann eller kanskje slik et landskap fremtrer gjennom et kaleidoskop i tåke. Disse avsnittene gjør at verket får noe helhetlig over seg, og det er nesten som om jeg kan ane at det ligger en tanke om en storform bak de splittede uttrykkene.

Tre bearbeidelser av innfall

Alle tre verkene har noe spontant over seg, og jeg tror ikke jeg har skrevet en artikkel der jeg har brukt ordet «innfall» så mange ganger. Likevel er det tre helt forskjellige måter å forholde seg til innfallene. I *Skrogets solokvier*, om forlatelse, jeg mener *Les Soliloques décortiqués*, kommer innfallene på rekke og rad i de halvannet minutt lange avsnittene. Med den rabulistiske sopranen på Noas ark handler det om en teknisk utforskning av hva en sopran kan gjøre

i møte med folk og fe på arken. Til sist kommer verket der Globokar blir i de forskjellige uttrykkene over noe lenger tid, og vi kan nesten snakke om en tradisjonell bearbeidelse av musikken.

Alt høres meget treffsikkert ut fra BIT20 og komponisten som også agerer dirigent. Ved sin side har han Trond Madsen som assisterende dirigent, og i denne lille avslutningen får jeg ikke glemme den storartede prestasjonen fra Pritchard. Fremføringen kan med fordel ses som en referanse for sangere som ønsker å studere nyere musikk.

PS. Ifølge Google translate kan «Les Soliloques décortiqués» oversettes til «Les solos de coque de la coque». Jeg skjønner imidlertid ikke hva det betyr, så jeg oversetter det tilbake. Google translate foreslår «Skrogsoloer», som igjen betyr «coque Solos», som igjen betyr «Soloskall», som igjen betyr «Cas solo». Til slutt betyr dette «Enkel sak», og med dette setter jeg punktum for anmeldelsen.

Liker Del

Stikkord: Samtidsmusikk

(<https://www.musikkritikk.no/Tag/Samtidsmusikk/>)

Utøver(E): Alwynne Pritchard

(<https://www.musikkritikk.no/Utovere/Alwynne-Pritchard/>), BIT20 Ensemble (<https://www.musikkritikk.no/Utovere/Bit20-Ensemble/>), Trond Madsen (<https://www.musikkritikk.no/Utovere/Trond-Madsen/>), Vinko Globokar (<https://www.musikkritikk.no/Utovere/Vinko-Globokar/>)

Komponist(Er): Vinko Globokar

(<https://www.musikkritikk.no/Komponist/Vinko-Globokar/>)

Label: Kairos (<https://www.musikkritikk.no/Label/Kairos/>)

Legg igjen en kommentar

Din e-postadresse vil ikke bli publisert. Obligatoriske felt er merket med *

Kommentar

Navn *

E-post *

Nettsted

Lagre mitt navn, e-post og nettside i denne nettleseren for neste gang jeg